

Sygn. akt VIII GC 286/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Górnik

Protokolant: st.sekr.sądowy Agnieszka Grygiel

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2017 r. na rozprawie

sprawy z powództwa E. (...)

przeciwko S. Ł.

o zapłatę

I. oddala powództwo;

II. zasądza od powoda E. (...) na rzecz pozwanego S. Ł. kwotę 10.817 zł (dziesięć tysięcy osiemset siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu.

VIII GC 286/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 11 maja 2017 roku powód I. E. wniósł przeciwko S. Ł. o zapłatę kwoty 210.750 złotych wraz z odsetkami za opóźnienie od dnia złożenia pozwu.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż strony prowadziły długoletnią współpracę, jednak pozwany w stosunkach z powodem występował jako osoba fizyczna. W pewnym okresie zgodnie z ustaleniami pozwany zobowiązał się do dokonania na rzecz powoda dostawy napojów. Na poczet wykonania tej umowy powód wpłacił pozwanemu 190.000 euro w pierwszej transzy oraz 130.000 euro w drugiej. Strony uzgodniły, że w przypadku niewykonania umowy pozwany zapłaci powodowi karę umowną w wysokości 80.000 euro i zwróci wpłacone pieniądze. Umowa nie została wykonana, w tej sytuacji powód domagał się zwrotu pieniędzy oraz zapłaty kary umownej. Pozwany dokonał zwrotu kwoty 78.000 euro. Ponadto pozwany złożył oświadczenie o uznaniu długu.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa. Wskazał, iż nie posiada legitymacji w niniejszym procesie albowiem umowa dostawy została zawarta pomiędzy spółkami reprezentowanymi przez strony. Wskazał nadto, że uchylił się od skutków złożonego oświadczenia o uznaniu roszczenia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 23 maja 2013 roku powód wystawił pozwanemu pokwitowanie przyjęcia kwoty 73.600 euro, zaś w dniu 18 czerwca 2013 roku wystawił takie pokwitowanie na kwotę 4.400 euro.

Dowód: pokwitowania k. 7, 8

W dniu 29 maja 2013 roku pozwany złożył oświadczenie, w którym wskazał, że zgodnie z ustaleniami z dnia 16 maja odda 80.000 euro lub 32 palety napoju. Resztę kwoty odda do 20 lipca 2013 roku. Z podstawowej kwoty pozostało do oddania 212.896 euro. Do rozliczenia jest ogółem 400.000 euro.

Pismem z dnia 24 lutego 2014 roku pełnomocnik powoda wezwał pozwanego do realizacji uzgodnień zawartych w oświadczeniu.

Pismem z 15 kwietnia 2014 roku powód wezwał pozwanego do uiszczenia kwoty 322.000 euro w terminie 3 dni. Pozwany pismem z 7 maja 2014 roku odmówił.

Powód wystosował wniosek o wezwanie do próby ugodowej. Ugoda nie została zawarta.

W dniu 7 maja 2014 roku pozwany sporządził oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem groźby.

Dowód: oświadczenie k. 13-14, pismo z 24.02.2014 k. 15-17, wezwanie k. 18, pismo z 07.05.2014 k. 19, wniosek k. 20-22, oświadczenie k. 66-67

Sąd zważył, co następuje:

Oddalając powództwo Sąd miał na uwadze uregulowanie zawarte w art. 358 k.c. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 10 lipca 2015 roku (Dz.U. z 2015 r. poz. 1311).

W myśl art. 354 k.c. wykonanie zobowiązania pieniężnego powinno nastąpić zgodnie z jego treścią. Zasada ta obejmuje także walutę w jakiej dokonywana jest zapłata. Zgodnie z brzmieniem przepisu art. 358 §1 k.c. jeżeli przedmiotem zobowiązania podlegającego wykonaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia wyłącznie w walucie obcej. Paragraf 2 stanowi natomiast, że wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe lub czynności prawna zastrzega inaczej. Wedle brzmienia §3 jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia wierzyciel może żądać spełnienia świadczenia w walucie polskiej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia, w którym zapłata jest dokonywana.

Tak więc określenie wysokości świadczenia pieniężnego (wynagrodzenia za wykonane prace), także w stosunkach między krajowymi podmiotami, mogło nastąpić przy użyciu dowolnej waluty. Zacytowany artykuł zawiera jednakże unormowanie sposobu zapłaty świadczenia pieniężnego wyrażonego w walucie obcej. Z treści w/w przepisu wynika, że co do zasady wykonanie zobowiązania pieniężnego powinno nastąpić w walucie w jakiej zobowiązanie zostało wyrażone. Jednakże wprowadzenie do kodeksu cywilnego (w 2009 roku) przepisu zawierającego upoważnienie dłużnika do spełnienia w polskim pieniądzu świadczenia wyrażonego w walucie obcej (facultas alternativa) nakazuje przyjąć, że przestała obowiązywać reguła interpretacyjna, iż określenie umową świadczenia przy użyciu waluty obcej zawsze oznacza obowiązek spełnienia go w tej walucie. Zgodnie z analizowanym przepisem dłużnik mający spełnić zobowiązanie w walucie obcej może, korzystając z uprawnienia wynikającego z ustawy, spełnić je w pieniądzu polskim. Sąd w tym zakresie w całości podziela przeważający pogląd doktryny, który uprawnienie wyboru waluty, na podstawie wskazanego przepisu, przyznaje wyłącznie dłużnikowi. Sąd podkreślił, że znany jest mu prezentowany w doktrynie odmienny, zdecydowanie odosobniony pogląd w kwestii istnienia także po stronie wierzyciela prawa do wyboru waluty świadczenia. Wątpliwości powstały na gruncie interpretacji poprzednio obowiązującego uregulowania zawartego w § 2 zd.2 art. 358 k.c., z którego treści wynikało, że w razie zwłoki dłużnika wierzyciel może żądać spełnienia świadczenia w walucie polskiej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia w którym zapłata jest dokonana. Literalne brzmienie wskazanego przepisu pozwala - zgodnie z tym poglądem - przyjąć, że w razie zwłoki dłużnika wierzyciel uprawniony jest nie tylko do wyboru waluty w której świadczenie powinno być spełnione, ale

również, w razie wyboru waluty polskiej, wyboru kursu wymiany bądź z dnia wymagalności roszczenia, bądź z dnia zapłaty. Sąd poglądu tego nie podzielił.

Zarówno poprzednio obowiązujący art. 358 §2 in fine k.c. jak również obecnie obowiązujący art. 358 §3 k.c. nie mogą być interpretowane w oderwaniu od art. 358 § 1 i in principio k.c. w odniesieniu do poprzedniej regulacji jak i w oderwaniu od art. 358 §1 i § 2 w brzmieniu obecnie obowiązującym.

Wykładnia systemowa omawianej regulacji pozwala stwierdzić, że w razie zwłoki (zgodnie z poprzednią regulacją), czy opóźnienia dłużnika (zgodnie z regulacją obecną) wierzyciel nie jest uprawniony w miejsce dłużnika do wyboru waluty świadczenia określonego w obcym pieniądzu, a jedynie w razie zapłaty przez dłużnika w złotych wierzyciel może żądać spełnienia świadczenia według kursu z dnia zapłaty, a nie z dnia wymagalności roszczenia. Jeżeli bowiem dłużnik korzysta z możliwości spełnienia świadczenia w polskim pieniądzu w razie opóźnienia w świadczeniu i dużych wahań kursu waluty obcej, w której wyrażono świadczenie, istnieje niebezpieczeństwo, że nawet odsetki ustawowe nie zrekompensują wierzycielowi straty spowodowanej niemożliwością nabycia oznaczonej w umowie ilości jednostek pieniężnych waluty obcej, jeżeli przeliczenie zostałoby dokonane na dzień wymagalności.

Powyższą interpretację potwierdza również uzasadnienie projektu zmian do kodeksu cywilnego wprowadzonych ustawą z dnia 10 lipca 2015 roku. Wskazano tam, że „w celu dostosowania regulacji art. 358 § 1 k.c. do przepisów prawa europejskiego oraz norm prawa międzynarodowego, wyraźnie zastrzeżono, że odnosi się ona do zobowiązań podlegających wykonaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zmiana w art. 358 § 1 k.c. służy też dookreśleniu wyjątku od przysługującego dłużnikowi prawa wyboru waluty w razie wykonania zobowiązania, którego przedmiotem jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej. Uprawnienie to nie przysługuje dłużnikowi, jeżeli ustawa, orzeczenie sądowe lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia wyłącznie w walucie obcej. Proponowany przepis art. 358 § 3 k.c. przyznaje wierzycielowi uprawnienie do wyboru kursu waluty (z dnia wymagalności lub z dnia zapłaty) w sytuacji, w której dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia, wyrażonego w walucie obcej, a które może być spełnione w walucie polskiej (gdyż np. dłużnik dokonał wyboru tej waluty). Regulacja ta wyeliminuje wątpliwości dotyczące treści uprawnienia przysługującego wierzycielowi w takiej sytuacji (prawo wyboru waluty czy prawo wyboru kursu), które pojawiły się na tle dotychczasowej treści art. 358 § 2 zd. 2 k.c. Przesłanką prawa wierzyciela do wyboru kursu będzie opóźnienie dłużnika w spełnieniu świadczenia (a nie zwłoka). Projektowana zmiana zapewni koherentność tego przepisu z projektowanymi regulacjami k.p.c. dotyczącymi egzekucji świadczeń wyrażonych w walutach obcych”.

Zgodnie z twierdzeniami pozwu strony niniejszego sporu umówiły się, iż za niewykonanie umowy pozwany uiszczy wynagrodzenie w walucie euro. Także w takiej sytuacji pozwany zwróci pobrana zaliczkę wyrażoną w walucie euro. Okoliczność ta wynikała jednoznacznie z twierdzeń pozwu, ale również z przedstawionych dokumentów, w tym oświadczenia pozwanego, czy pokwitowań częściowego zwrotu kwot. Wszystkie te dokumenty odnoszą się wyłącznie do waluty euro. W żadnych twierdzeniach ani dokumentach nie pojawia się jakkolwiek możliwość przeliczenia przez wierzyciela należności na złotówki. Ustalenie więc w toku procesu, iż stan faktyczny był taki, jak wskazywała to strona powodowa nakazałoby przyjąć, iż strony procesu umówiły się na walutę euro.

Powód nie wykazał, że spełnienie świadczenia wyrażonego w walucie obcej mogło nastąpić poprzez zapłatę w pieniądzu polskim, gdyż dłużnik dokonał wyboru tej waluty jako waluty rozliczeń przez czynności konkludentne. Pozwany z pewnością nie uznał powództwa wywiedzonego w złotych polskich (vide: wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2001r. V CKN 1840/00, OSNC 2001/7-8/114 oraz z dnia 12 grudnia 1997r. II CKN 512/97, OSP 1999/4/81). Pozwany nie zapłacił również żadnej z należności objętych pozwem w walucie polskiej, wręcz przeciwnie – zaliczka była uiszczana w euro i częściowe spłaty również były wyrażone w walucie euro. W rezultacie Sąd uznał roszczenie powoda o zapłatę kary umownej i zwrot zaliczki za niezasadne, gdyż było ono sprzeczne z zasadą walutowości. Powód w myśl art. 354 k.c. winien żądać zasądzenia należności w walucie euro, a więc w walucie wynikającej z zawartej umowy. Wykonanie zobowiązania pieniężnego powinno bowiem nastąpić zgodnie z jego treścią. Zasada ta obejmuje także walutę w jakiej zapłata ma być dokonana. Powód nie posiadał natomiast prawnie ukształtowanego uprawnienia wyboru waluty przy formułowaniu żądania o zapłatę.

Sąd pominął przy tym zawnioskowane przez strony dowody osobowe mając na uwadze, iż same twierdzenia strony, przy przyjęciu najkorzystniejszych dla niej ustaleń – powodowały oddalenie powództwa na zasadę walutowości. Natomiast w przypadku ewentualnego ustalenia w toku procesu, iż zgodnie z twierdzeniami pozwanego nie posiada on legitymacji biernej powództwo również byłoby oddalone. Z uwagi więc na ekonomikę procesową oraz niecelowość prowadzenia dalszego postępowania dowodowego wnioski w tym zakresie oddalono.

Konsekwencją powyższego rozstrzygnięcia jest orzeczenie o kosztach procesu zawarte w punkcie IV wyroku. Zgodnie z art. 108 §1 k.p.c. sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Na koszty poniesione przez pozwanego złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika w osobie adwokata w wysokości 7.200 (§ 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie – Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 – w brzmieniu obowiązującym w dniu wniesienia pozwu) oraz opłata od pełnomocnictwa procesowego w wysokości 17 zł.